

Welkom

Ongi etorri	6
Ter oriëntatie	8
Kennismaking, Bilbao in cijfers	10
Geschiedenis, heden, toekomst	16
Praktische informatie	18

De 15 hoogtepunten

- 1 Meesterwerk van Frank Gehry – Guggenheim Museum** 30
Dwaal buiten rond het wonder van titanium, bewonder binnen de architectonische vondsten en geniet van de kunstcollectie.
- 2 Het historische hart van de stad – Casco Viejo** 33
De *Siete Calles*, de zeven straatjes uit de middeleeuwen, vormen de kern van de bruisende oude wijk, waar u tal van pintxosbars, verrassende winkels, aangename restaurants en de kathedraal aantreft.
- 3 Baskisch erfgoed – vier musea in en bij Casco Viejo** 37
Duik in de boeiende Baskische cultuurgeschiedenis: grafstenen, een wrak van een vissersschipje, processiebeelden, landkaarten en meer.
- 4 Rond de Gran Vía – verkenning van de wijk Abando** 39
Shopperen op de Gran Vía of liever indrukwekkende stations en een fraai theater bewonderen? In de wijk Abando zijn heel wat mogelijkheden.
- 5 Pintxosroute – van El Huevo Frito naar Gure Toki** 42
Een bezoek aan bijzondere pintxosbars in vier delen van de stad.
- 6 Langs oude en moderne architectuur – Alhóndiga en Plaza Moyúa** 44
Wandeling van het Alhóndiga, een modern multifunctioneel centrum in een oud jasje, naar bourgeois-architectuur rond Plaza Moyúa.
- 7 'Kunstroute' – Museo de Bellas Artes en galeries** 47
Een schitterende kunstcollectie, naast het heerlijke Parque de Doña Casilda, en op een steenworp afstand nog enkele interessante galeries.
- 8 Zubizuri en negen andere bruggen – een tocht over de Nervión** 50
De schitterende brug van Santiago Calatrava spant de kroon.
- 9 In de slipstream van het Guggenheim – Abandoibarra** 53
Imposante nieuwe wijk, met het Palacio Euskalduna, op de linkeroever.
- 10 Hoog en laag op de rechteroever – basiliek, stadhuis en funicular** 56
Een klim naar de Basílica de Begoña is de moeite waard, net als een trammetje naar de Monte Artxanda voor een spectaculair uitzicht.
- 11 Het thuis van Athletic Club – stadion San Mamés** 59
De populaire voetbalclub van Bilbao, gekleed in het rood-wit, speelt in een indrukwekkend stadion.

12	'Een mijnbouwwijk die hip werd – Bilbao La Vieja	62
	Trendy buurt die een rol van betekenis wil spelen in het uitgaansleven.	
13	Majestueuze brug – Puente Colgante of Puente Vizcaya	65
	De Puente Colgante staat niet voor niets op de Werelderfgoedlijst van UNESCO: het is een fantastische constructie die u gezien moet hebben.	
14	Riviermonding en Muelle de Hierro – Portugalete	67
	Levendig plaatsje met volop bezienswaardigheden.	
15	Fijne stranden en frivole buitenhuizen – Getxo	70
	Wie van zon en zee wil genieten, gaat naar Getxo, waar een oud vissersdorpje en de gigantische buitenhuizen tot de verbeelding spreken.	

San Sebastián

Kennismaking	74
Bezienswaardigheden	76
Praktische informatie	85

Te gast in Bilbao

Overnachten	90
Eten en drinken	94
Winkelen	102
Uitgaan	108

Toeristische woordenlijst	114
Culinaire woordenlijst	116
Register	118
Fotoverantwoording	121
Colofon	126
Paklijst	127
Extra-routes	128

► Deze symbolen in de tekst verwijzen naar een plattegrond

 Dit symbool in de tekst verwijst naar een van de 15 hoogtepunten

 Dit symbool in de tekst verwijst naar een Waar voor je geld!-tip

Omhoog

Wie goed ter been is, kan de verschillende wijken lopend bezichtigen. Maar vaak zijn er ook goede verbindingen met metro en tram. Op de rechteroever zijn echter twee wat hogergelegen bezienswaardigheden. Als u over de Zubizuri loopt, van Abandoibarra naar de Paseo Campo Volantín, vindt u een paar straten daarachter de funicular die naar de **Monte Artxanda** (► G-H 2) voert. Boven geeft het adembenemende uitzicht een goede indruk van de ligging van Bilbao. Links Casco Viejo, rechts de Ensanche, waarachter de Torre Iberdrola de karakteristieke witte ovaal van het voetbalstadion San Mamés oprijst. De in Bilbao bijzonder geliefde **Basilica de Begoña** (► J 5) kunt u bereiken met een lange trap, maar eveneens met een lift in het metrostation Casco Viejo. Wie loopt, heeft onderweg ook een uitzicht vanuit Parque Etxebarria.

Naar zee

Hoewel Bilbao van oudsher een havenstad is, stroomt het rivierwater pas zo'n 12 km ten noorden van de stad in de Golf van Biskaje. U kunt dit traject eventueel verkennen met een rondvaartboot. Links van de monding liggen **Portugalete** (► kaart 3) en in het verlengde daarvan Santurtzi, met de tegenwoordige haven. Rechts ligt **Getxo** (► kaart 3), waar de grote jachthaven voor de pleziervaart is en waar de rijken uit Bilbao traditioneel een buitenhuis lieten bouwen. U kunt de beide gezellige plaatsen bereiken met de metro. Ze zijn met elkaar verbonden door de **Puente Colgante** (► kaart 3), een geweldige 19-eeuwse brug die op de Werelderfgoedlijst van UNESCO staat. Wie een stedentrip wil combineren met een beetje uitwaaien is in Getxo aan het juiste adres: Playa Ereaga en Playa Arriguniga zijn prima zandstranden.

Puppy van Jeff Koons

1 Meesterwerk van Frank Gehry – Guggenheim Museum

Kaart: ► E 3

Vervoer: Metro: Moyúa; Tram: Guggenheim

Waarschijnlijk bent u naar Bilbao gekomen om het Guggenheim van Frank O. Gehry te zien. Dat kan simpelweg niet op een teleurstelling uitdraaien, al zou het gebouw, bij wijze van spreken, leegstaan. Eenmaal binnen zal blijken dat de collectie moderne kunst er ook mag zijn.

Thomas Krens, directeur van de Solomon Guggenheim Foundation, kreeg een inval toen hij aan het joggen was in Bilbao: het nieuwe Guggenheim moest verrijzen op de linkeroever van de Nervión, op een desolaat industrieterrein. Het was immers de bedoeling de voormalige handels- en industriestad nieuw elan te geven, dat moest dan ook gebeuren daar waar de teloorgang het meest zichtbaar was.

Geschikte locatie

Aan die inval van Krens was het nodige voorafgegaan. De Foundation streefde

al enige tijd naar expansie: het toonaangevende Guggenheim in New York kon er best een broertje bij krijgen. Toen een plan met het Oostenrijkse Salzburg spaak liep, werd Krens gevraagd om kennis te maken met een groep invloedrijke Basken die hun stad weer op de kaart wilden krijgen. Hun idee was het Alhóndiga, een oud wijnpakhuis (zie blz. 44), te transformeren tot een museum voor moderne kunst. Maar over een geschikte collectie beschikten ze niet. Een deal met Guggenheim, met zijn reusachtige hoeveelheid kunst, leek dan ook ideaal. Krens vroeg architect Frank Gehry om advies over de locatie, maar deze voelde niets voor het Alhóndiga: de bestaande structuur moest te veel geweld aan worden gedaan om er een expositieruimte van te maken. Een nieuw gebouw langs de rivier, waar de stad tenslotte toch op de schop moest, leek hem een betere optie. En de hardlopende Krens vond die plek.

in de ruimte rond te dwalen omdat ze er stuk voor stuk anders uitzien. Samen geven ze als het ware een lesje kunstgeschiedenis want ze refereren aan allerlei stijlperiodes, komen uit diverse culturen en zijn vervaardigd van uiteenlopende materialen. Starck werkte samen met de Italiaanse designer Lorenzo Baraldi, die voor de uitvoering van iedere zuil het beste atelier uitzocht. Wat trouwens betekende dat verschillende exemplaren met speciaal vervoer uit Italiaanse steden naar Bilbao moesten worden overgebracht!

Leuk is ook dat het zwembad, waar u onderdoor kunt lopen, een glazen vloer heeft, zodat u de zwemmers kunt zien. Het Alhóndiga kreeg in 2015 een andere naam. Als eerbetoon aan de geliefde burgemeester Iñaki Azkuna, die in 2014 stierf, heet het nu Azkuna Zentroa (AZ).

Gewaagde architectuur

Op de hoek van de Alameda Recalde en de drukke winkelstraat Licenciado Poza

Overigens: de in 1949 in Parijs geboren **Philippe Starck** ziet het liefst dat bezoekers de 43 kolommen in het Azkuna Zentroa als onschuldige kinderen op zich laten inwerken en daarbij hun fantasie niet belemmeren. En van dat proces lijkt Starck romantische verwachtingen te hebben: 'Achter de zuilen verstoppen mensen zich, worden ze verliefd, kussen ze. Achter de zuilen bespioneren mensen elkaar, doden ze, en er worden afspraakjes geboren...'

heeft het architectenbureau Coll-Barreu een heel gedurfd hoofdkantoor voor de Baskische Gezondheidszorg neergezet, **Sede de Osakidetza** 2. Dit is een veelvlakke, glazen kolos die als het ware de straat in stulpt en de omliggende gebouwen, afhankelijk van de weersomstandigheden, als een vervreemdend mozaïek reflecteert.

Plaza Moyúa met het Palacio de Chávarri

10 Hoog en laag op de rechteroever – basiliek, stadhuis en funicular

Kaart: ► D 2, G-H 2, E-G 3, G-H 4, H-J 5

Vervoer: Metro: Casco Viejo, Deusto; Funicular; Bus 71

Op de rechteroever van de Nervión is de door de bewoners van Bilbao bijzonder geliefde Basílica de Be-goña de klim meer dan waard. Voor een andere klim, naar een onover-troffen uitzicht op de stad, hoeft u helemaal geen inspanning te leveren: een leuke funicular (lees: een trammetje) brengt u omhoog naar de Artxanda. Maar ook beneden langs de rivier zijn er blikvangers, zoals het stadhuis met een mooi beeld van Oteiza voor de deur.

Een schitterende, modernistische muziekkoepel trekt de aandacht op Plaza del Arenal, even ten noorden van Casco Viejo. De **Kiosko del Arenal** ¹, waar geregeld in wordt gemusiceerd, dateert uit 1923 en is een ontwerp van Pedro Is-pizua.

Aan de oostkant van het plein stond oorspronkelijk een 15e-eeuwse kapel, waar de vissers uit de nabijgelegen wijk

ter kerke gingen. Nu prijkt er een fraaie barokkerk uit 1756, de **Iglesia de San Nicolás de Bari** ², niet toevallig gewijd aan de patroonheilige van de zeelieden. Dit godshuis, in de vorm van een Grieks kruis en bekroond met een koepeldak, koestert vijf altaarstukken in een prachtige barok-rococostijl. Deze zijn van de hand van Juan Pascual de Mena (1707-1784), in zijn tijd een man van naam die bijvoorbeeld ook de Fuente de Neptuno (1784) in Madrid ontwierp.

Stadhuis plus uitbreiding

De Paseo del Arenal komt aan de noordkant uit bij het eind-19e-eeuwse stadhuis van Bilbao, het **Ayuntamiento** ³, op de locatie van een verlorengedaan klooster. Het gemeentehuis werd ontworpen door Joaquín Rucoba, die eerder het Teatro Arriaga tekende (zie blz. 34). Binnen spreekt vooral de Salón Arabe, een luisterrijke zaal met Moorse stijl-invloeden, tot de verbeelding.

Lekkere pintxos eten kan zo'n beetje overal in Bilbao, maar de ambiance in de oude stad, Casco Viejo, is onovertroffen. De smalle straatjes bieden een weldadige overvloed aan bars en restaurants. Ze lonken met hun gezellige inrichting, maar bovenal met hun uitstalling van tongstrelende hapjes op de toeg. Op Plaza Nueva geldt dat alles in het kwadraat. Alleen al de aanlokkelijke uitstraling van restaurant Victor Montes onderstreept dat.

